

ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนเกี่ยวกับการจัดทำแผนงานของเทศบาลตำบล
วัฒนานคร อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว

Factors Affecting Public's Participation Spectrum in Formulating
Development Plan of Watthananakhon Municipality
Watthananakhon District, Srakaew Province

ยุธิดา พาชีรัตน์ และ นิพนธ์ ศศิธรเสาวภา
Yuthida Pachirat and Nipon Sasithornsawapa
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
Suan Sunandha Rajabhat University

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาชุมชนของเทศบาลตำบลวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว และ 2) เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาชุมชนของเทศบาลตำบลวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว จำแนกตามปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ผู้ตอบแบบสอบถาม คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนในเขตพื้นที่ของเทศบาลตำบลวัฒนานคร อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว จำนวน 375 คน ได้จากสูตรคำนวณของ Taro Yamane ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบทีเทสต์ และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว

ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาชุมชนของเทศบาลตำบลวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็น พบว่าการมีส่วนร่วมด้านการรับผลประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด การมีส่วนร่วมด้านการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมด้านการตัดสินใจ และการมีส่วนร่วมด้านการติดตามประเมินผลอยู่ในระดับมาก 2) ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลที่ทำให้การมีส่วนร่วมของประชาชนเกี่ยวกับการจัดทำแผนงานของเทศบาลตำบลวัฒนานคร จังหวัดสระแก้วแตกต่างกัน ประกอบไปด้วย เพศ (ด้านการติดตามประเมินผล) อายุ (ด้านการตัดสินใจ) ระดับการศึกษา (ด้านการตัดสินใจ) อาชีพ (ด้านการติดตามประเมินผล) และรายได้ (ด้านการติดตามประเมินผล)

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วม, ประชาชน, การจัดทำแผนงาน

Abstract

This research aims to study 1) The level of people's participation in the planning of the Watthananakhon Srakaew Province and 2) Compare the people's participation in the planning of the Watthananakhon municipality, Srakaew province classified by personal factors. By use Quantitative Research Methode. The sample of this study consisted of 375 personnel of communities in Watthananakhon municipality, Srakaew province. From the formula of Taro Yamane. The research instrument used for data collection was a questionnaire. The statistical procedures employed included frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, and One-Way ANOVA.

The research found that 1) The people's participation spectrum in formulating development plan of Watthananakhon municipality, Srakaew province as a whole were at a high level. When considering each aspect, it was found that the participation of beneficiaries at the highest level. The participation in operation, decision-making and monitoring and evaluation were at a high level. 2) The personal factors affected people's participation in the planning of the Watthananakhon municipality, Srakaew Province was difference in gender (monitoring and evaluation), age (decision making), education (decision making), occupation (monitoring and evaluation) and income (monitoring and evaluation).

Keywords: Participation, People, Planning

Received: 2019-10-02

Revised: 2020-01-30

Accepted: 2020-03-15

บทนำ

ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีการปกครองในระบบประชาธิปไตย ซึ่งมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยมีกฎหมายสูงสุด คือ กฎหมายรัฐธรรมนูญ และหลักการสำคัญในการปกครองในระบบนี้คือ การให้ประชาชนทุกคนมีอิสระในการแสดงความคิดเห็น ส่งเสริมให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการดำเนินการต่าง ๆ มีการส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการปกครองในระบบประชาธิปไตยอย่างชัดเจน รวมถึงมีการปลูกฝังให้ประชาชนเคารพสิทธิของการเป็นมนุษย์ เคารพสิทธิเสรีภาพของคนในสังคม แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นก็ต้องไม่ขัดต่อ กฎหมายรัฐธรรมนูญที่ต้องใช้เป็นแนวทางในการยึดถือปฏิบัติร่วมกัน เพื่อให้สังคมอยู่ในระเบียบแบบแผนที่ถูกต้องและเหมาะสม ซึ่งในประเทศไทยนี้ได้แบ่งการปกครองในลักษณะของการกระจายอำนาจจากส่วนกลาง ไปสู่ท้องถิ่น ซึ่งแบ่งอำนาจในการบริหารออกเป็น 3 ส่วน คือ การบริหารราชการส่วนกลาง การบริหารราชการส่วนภูมิภาค และการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น (บุญเกียรติ ภาวะเวกพันธ์ และคณะ, 2560) ดังนี้

การบริหารราชการส่วนกลาง เป็นการบริหารราชการแผ่นดินตามหลักการรวมอำนาจที่รวมอำนาจ การตัดสินใจ การกำหนดนโยบาย การวางแผนการจัดสรรงบประมาณ การควบคุมตรวจสอบ และการบริหารราชการในกิจการสำคัญไว้ให้เป็นภาระรับผิดชอบของหน่วยงานต่าง ๆ ที่สังกัดราชการบริหารส่วนกลาง การจัดระเบียบบริหารราชการส่วนกลางตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 ได้จำแนกออกเป็น 4 ส่วน คือ สำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวง ทบวง กรม หรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่นที่มีฐานะเป็นกรม

การบริหารราชการส่วนภูมิภาค เป็นการบริหารราชการแผ่นดินตามหลักการแบ่งอำนาจ (Decentralization) ราชการบริหารส่วนกลางจะมอบอำนาจหน้าที่ในกิจการบางอย่างไปให้แก่ราชการบริหารส่วนภูมิภาคไปปฏิบัติจัดทำ มีอำนาจตัดสินใจในขอบเขตที่จำกัดบางอย่างตามที่ราชการบริหารส่วนกลางจะได้อำนาจไว้ให้หน่วยงานที่ตั้งอยู่ในส่วนภูมิภาค เป็นกลไกสำคัญทางการเมืองในการแปลงนโยบายการเมืองสู่การปฏิบัติตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 มาตรา 51 ได้บัญญัติให้การจัดระเบียบบริหารราชการส่วนภูมิภาคมีสองรูปแบบคือ จังหวัดและอำเภอ

การบริหารราชการส่วนท้องถิ่น เป็นรูปแบบการจัดระเบียบบริหารราชการแผ่นดินตามหลักการกระจายอำนาจการปกครอง (Decentralization) คือรัฐบาลกลางได้กระจายอำนาจทางการปกครอง และการบริหารให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบต่าง ๆ เพื่อดำเนินการจัดทำบริการสาธารณะให้แก่ประชาชนภายใต้ขอบเขตของกฎหมาย

การแบ่งส่วนในการบริหารออกเป็นส่วนแบบนี้ เพื่อเป็นการกระจายอำนาจในการปกครองได้อย่างทั่วถึงซึ่งรัฐบาลมุ่งเน้นให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการได้อย่างครอบคลุมและทั่วถึง รัฐบาลพยายามผลักดันให้ประชาชนออกมามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการงานภาครัฐอย่างเต็มที่เพื่อขจัดปัญหาการคอร์รัปชัน และเพื่อความโปร่งใสในการปฏิบัติงานของข้าราชการในส่วนต่าง ๆ และต้องการให้ประชาชนได้รับประโยชน์สูงสุดจากการพัฒนาตามโครงการต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด (บุญเกียรติ ภาวะเวกพันธ์ และคณะ, 2560)

การศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลวัฒนานคร อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว เนื่องจากเทศบาลตำบลวัฒนานคร เป็นเทศบาลที่มีขนาดปานกลาง โดยมีหมู่บ้านในเขตการปกครองจำนวน 7 หมู่บ้าน อีกทั้งมีผู้อยู่อาศัยจำนวนมากและมีอาชีพที่หลากหลาย ดังนั้นผู้วิจัยต้องการทราบว่าประชาชนในพื้นที่ที่มีความรู้ ความเข้าใจในสิทธิของตนเอง และมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของตนเองมากน้อยเพียงไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาชุมชนของเทศบาลตำบลวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว อยู่ในระดับใด
2. ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลมีผลต่อระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาชุมชนของเทศบาลตำบลวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว อย่างไร

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตประชากร
ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ประกอบไปด้วยประชากรที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลวัฒนานคร อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว ในปี 2560 จำนวน 6,068 คน ประกอบไปด้วย ชุมชนในเขต 7 หมู่บ้าน จำนวนบ้าน 2,454 หลังคาเรือน ในการนี้เลือกกลุ่มตัวอย่างที่เป็นตัวแทนในการศึกษา ซึ่งได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณขนาดตัวอย่างของ Taro Yamane ณ ระดับความเชื่อมั่น 95% ได้กลุ่มตัวอย่าง 375
2. ขอบเขตตัวแปร
ศึกษาลักษณะปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้ต่อเดือนและระยะเวลาในการอยู่อาศัยในชุมชน และศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านต่าง ๆ ซึ่งประกอบไปด้วย 4 ด้าน คือ การมีส่วนร่วมด้านการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมด้านการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมด้านการรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมด้านการติดตามและประเมินผล
3. ขอบเขตเวลา
ระยะเวลาที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลและทำการวิจัย ตั้งแต่ 1 พฤศจิกายน 2560 – 30 มกราคม 2561

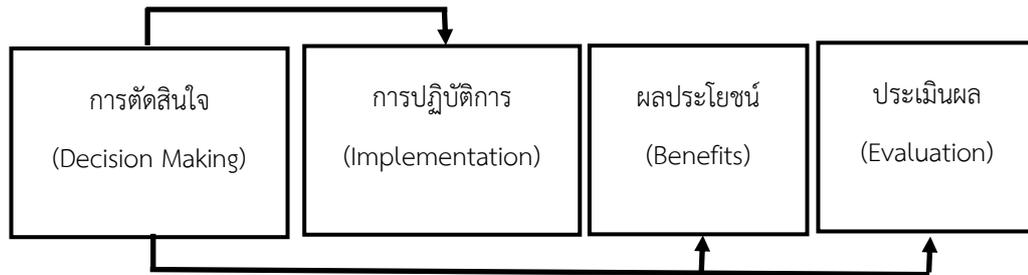
การทบทวนวรรณกรรม

1. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม
 - 1.1 ความหมายและแนวคิดของการมีส่วนร่วม
การที่ประชาชนร่วมกันระดมความคิดและตัดสินใจกระทำกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งอันจะก่อให้เกิดประโยชน์แก่ส่วนรวม การร่วมมือ ร่วมแรง ร่วมใจร่วมกันปฏิบัติกิจกรรมนั้น ๆ ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ ตลอดจนติดตามผลการดำเนินงานและร่วมกันแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ให้ประสบความสำเร็จและราบรื่น
 - 1.2 ความสำคัญของการมีส่วนร่วม
ประชาชนเป็นส่วนสำคัญในการวางแผนงาน เพราะแผนการพัฒนาต่าง ๆ จัดทำขึ้นเพื่อประโยชน์สูงสุดของประชาชนในชุมชน และมีประชาชนเป็นกลุ่มเป้าหมายหลัก ดังนั้นหากประชาชนให้ความร่วมมือในการวางแผนก็จะทำให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ชุมชน สามารถแก้ปัญหาได้ถูกต้องและตรงกับความต้องการของบุคคลในชุมชน เพราะผู้ที่อยู่ในชุมชนเท่านั้นที่จะรับรู้ถึงปัญหาและความต้องการใน

การพัฒนาในด้านต่าง ๆ เพราะแผนการพัฒนาไม่สามารถใช้ร่วมกันได้ทั้งประเทศ ต้องขึ้นอยู่กับสภาพทางภูมิศาสตร์ เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมของชุมชนแต่ละชุมชนด้วย

1.3 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วม

Cohen and Uphoff (1981 อ้างถึงใน ปัทมา ดวงเพ็ชร, 2558, หน้า 9-10; ปวีณา อักโข, 2558, หน้า 15-16; โสภิตา ศรีนุ่น, 2558, หน้า 12-13; นิตยา เทียงคาม, 2559, หน้า 18-19; ชินาพร พลวิบูลย์, 2560, หน้า 16-17 และสุปราณี สุวรรณ, 2559, หน้า 15-16) ได้จำแนกรูปแบบของการมีส่วนร่วมไว้ 4 ด้าน คือ

ภาพที่ 1 วัจจรการมีส่วนร่วมของโคเฮน และอัฟฮอฟฟ์ (Cohen & Uphoff)

ที่มา: Cohen and Uphoff (1981, p. 130)

Cohen and Uphoff (1981, p. 130) ได้จำแนกรูปแบบของการมีส่วนร่วมไว้ 4 ด้าน คือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ซึ่งได้อธิบายการมีส่วนร่วมไว้ 4 ขั้นตอนดังนี้

1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (participation in decision making) การตัดสินใจชนิดนี้เป็นศูนย์กลางของการเกิดทางเลือกตัดสินใจที่หลากหลาย มีการกำหนดและประเมินทางเลือกและการตัดสินใจเลือก ซึ่งเปรียบได้กับการวางแผนเพื่อนำทางที่เลือกมาสู่การปฏิบัติ สามารถแบ่งการตัดสินใจนี้ออกเป็น 3 ระยะ คือ

1.1) การตัดสินใจช่วงเริ่มต้น (initial decision) เป็นการเริ่มต้นหาความต้องการ และวิธีการเข้าไปมีส่วนร่วมในโครงการที่สำคัญ ขั้นตอนนี้มีความสำคัญที่จะเลือกเอาโครงการที่เป็นประโยชน์ต่อกลุ่มคน และมีความเป็นรูปธรรม โดยผ่านการใช้กระบวนการตัดสินใจในระยะนี้ สามารถให้ข้อมูลที่สำคัญและเสนอกลยุทธ์เพื่อแก้ไขปัญหา

1.2) การตัดสินใจในช่วงดำเนินการ (ongoing decision) ความสำเร็จในช่วงนี้เกิดขึ้นได้มากกว่าการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจช่วงเริ่มต้น ซึ่งโครงการจะต้องค้นหาความต้องการของบุคคลที่เข้ามามีส่วนร่วมในภายหลังนี้ และจัดลำดับความสำคัญของโครงการและวิธีการดำเนินการที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วม

1.3) ตัดสินใจในช่วงปฏิบัติการ (operational decision) เป็นความเกี่ยวข้องในองค์กรเมื่อโครงการเข้ามามีการเชื่อมโยง โครงการมีการรวมตัวขององค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดเกณฑ์สำหรับปฏิบัติการกิจกรรมในโครงการ กรอบที่สมาชิกยึดถือประกอบด้วยการประชุมเพื่อจัดทำนโยบาย การคัดเลือกผู้นำที่มีอิทธิพลต่อองค์กร

2) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ (participation in implementation) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติแบ่งได้ 3 ทางคือ

2.1) การมีส่วนร่วมในการสละทรัพยากร (resource contribution) สามารถดำเนินการได้หลายรูปแบบ ได้แก่ แรงงาน เงิน วัสดุอุปกรณ์และข้อมูลข่าวสาร ทั้งหมดนี้เป็นแหล่งทรัพยากรที่สำคัญเพื่อพัฒนาโครงการส่งเสริมโดยใช้แรงงานในท้องถิ่นเป็นสิ่งที่ดี ส่วนการบริจาคเงินและวัสดุต่าง ๆ แสดงให้เห็นถึงการมีส่วนร่วม สิ่งสำคัญของการมีส่วนร่วมคือการรู้ว่าใครเป็นผู้สนับสนุนและทำอะไร โดยวิธีการจูงใจ การได้รับค่าตอบแทนหรือโดยการบีบบังคับสนับสนุนเรื่องทรัพยากร บ่อยครั้งที่พบว่ามีความไม่เท่าเทียมกันและแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตัว

2.2) การมีส่วนร่วมในการบริหารและประสานงาน (project administration and coordination) คนในองค์กรสามารถรวมตัวกันในการปฏิบัติงาน หรือสมาชิกทีมที่ปรึกษาหรือเป็นผู้บริหารโครงการเป็นสมาชิกอาสาซึ่งทำหน้าที่ประสานงานกิจกรรมของโครงการมีการฝึกอบรมให้รู้เทคนิคการปฏิบัติงานในโครงการ สำหรับผู้เข้ามาบริหารหรือประสานงานวิธีนี้นอกจากจะเพิ่มความไว้วางใจให้กับคนในองค์กรแล้วยังช่วยให้สมาชิกเกิดความตระหนักถึงปัญหาของตนเองอีกด้วย อีกทั้งยังทำให้เกิดการสื่อสารข้อมูลภายในและได้รับคำแนะนำซึ่งเป็นปัญหาของคนในท้องถิ่น ตลอดจนผลกระทบที่ได้รับเมื่อโครงการเข้ามา

2.3) การมีส่วนร่วมในการขอความร่วมมือ (Participation in enlistment) การขอความร่วมมือไม่จำเป็นต้องการผลประโยชน์เสมอไป แต่พิจารณาข้อเท็จจริงที่ว่าผลเสียที่จะเกิดขึ้น ตามมาภายหลังนำโครงการมาใช้และผลกระทบต่อคนในองค์กรที่เข้าร่วมโครงการ

3) การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ (participation in benefits) เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นมานานและมีผลในทางเศรษฐกิจมีความสำคัญต่อการยอมรับเอาโครงการที่สำคัญ ๆ เข้ามาทั้งที่การตัดสินใจอาจไม่เกิดขึ้นหรือมีขีดจำกัด การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์แบ่งได้ 3 ชนิด

3.1) ผลประโยชน์ด้านวัตถุ (material benefits) เป็นความต้องการขั้นพื้นฐานของบุคคล เช่น เป็นการเพิ่มการบริโภค รายได้ ทรัพย์สิน แต่สิ่งเหล่านี้จะทำให้การสรุปข้อมูลล้มเหลวได้ซึ่งควรวิเคราะห์ให้ได้ว่า ใครคือผู้มีส่วนร่วมและดำเนินการให้เกิดขึ้น

3.2) ผลประโยชน์ด้านสังคม (social benefits) เป็นความต้องการด้านพื้นฐานด้านสาธารณะ ได้แก่ บริการหรือความพึงพอใจจากสาธารณูปโภค โดยใช้รูปแบบผสมผสานเพื่อเพิ่มคุณภาพชีวิตให้กับคนยากจนจึงจำเป็นต้องมีการกำหนดการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ทั้งในเรื่องปริมาณ การแบ่งผลประโยชน์ และคุณภาพบริการและความพึงพอใจ

3.3) ผลประโยชน์ด้านบุคคล (personal benefits) เป็นความปรารถนาที่จะเข้ามาเป็นสมาชิกกลุ่มหรือได้รับการคัดเลือกเข้ามา เป็นความต้องการอำนาจทางสังคมและการเมือง โดยผ่านความร่วมมือในโครงการ ผลประโยชน์สำคัญที่ได้จากโครงการมี 3 ชนิด คือ ความรู้สึกมีคุณค่าในตนเอง อำนาจการเมืองและความรู้สึกที่ตนเองทำงานมีประสิทธิภาพ การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ควรศึกษาผลเสียที่จะเกิดขึ้นตามมาภายหลังด้วยเพราะอัตราการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์แตกต่างกันจะเป็นข้อมูลสำคัญในการวางนโยบายหลักที่เกี่ยวข้องว่าจะให้ใครมีส่วนร่วมหากผลออกมาตรงข้ามกับความคาดหวังจะได้แก้ไขเพื่อหาแนวทางที่มีความเป็นไปได้ในการวางรูปแบบใหม่

4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (participation in evaluation) แบ่งออกเป็น 2 แบบ คือ การมีส่วนร่วมทางตรงและการมีส่วนร่วมทางอ้อม ในการประเมินผลด้านงบประมาณ ความพึงพอใจของบุคคลต่อโครงการ การมีส่วนร่วม วิธีการเข้ามามีส่วนร่วม การแสดงความคิดเห็นผ่านสื่อต่าง ๆ หรือผ่านตัวแทนที่เลือกเข้าไปเพื่อนำความคิดเห็นไปใช้ประโยชน์

1.4 องค์ประกอบของการมีส่วนร่วม

จากการศึกษางานวิจัยของนักวิชาการหลายท่าน ผู้วิจัยได้นำแนวคิดทฤษฎีการมีส่วนร่วมของ Cohen and Uphoff (1981, p. 6) มาใช้เป็นแนวทางในการวิจัย ซึ่งพิจารณาการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นรายด้าน 4 ด้าน ดังนี้ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล

1.4.1 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ หมายถึง การที่ประชาชนมีโอกาสร่วมเสนอประเด็นในการแก้ไขปัญหาหรือสิ่งที่ต้องการเพื่อพัฒนาชุมชนของตนเอง รวมทั้งได้ร่วมตัดสินใจคัดเลือกพิจารณาโครงการหรือกิจกรรมที่เห็นว่ามีมีความสำคัญและมีความจำเป็นต่อชุมชนอย่างสูงสุด

1.4.2 ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ

ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ หมายถึง ประชาชนมีส่วนร่วมและรับรู้ถึงขั้นตอนการปฏิบัติงานของโครงการหรือกิจกรรมที่ผ่านการคัดเลือกมาแล้ว ซึ่งจะสามารถรับรู้ได้จากการเข้าร่วมประชุม วางแผนการดำเนินงาน ตลอดจนเป็นส่วนหนึ่งในการดำเนินโครงการโดยการสละเวลา แรงงาน และวัสดุอุปกรณ์ในการดำเนินการตามแผนอย่างตั้งใจ

1.4.3 ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์

ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ หมายถึง ประชาชนจะได้รับผลประโยชน์จากการดำเนินโครงการตามแผน เมื่อการดำเนินงานเสร็จสิ้นเพราะวัตถุประสงค์ของโครงการก็เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของประชาชนในชุมชน รวมถึงเป็นการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้ชุมชน

1.4.4 ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล

ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล หมายถึง ประชาชนมีโอกาสในการตรวจสอบความโปร่งใสในการดำเนินงานตามแผนว่าเป็นไปตามวัตถุประสงค์หรือไม่ รวมถึงการติดตามและประเมินผลหลังการดำเนินโครงการเสร็จสิ้นแล้ว ดังนั้นประชาชนมีความสำคัญอย่างยิ่งในการผลักดันให้แผนการพัฒนาเป็นไปอย่างราบรื่นและเกิดประโยชน์อย่างแท้จริง

1.5 ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วม

John and Norman (1997, p. 97 อ้างถึงใน โสภิตา ศรีนุ่น, 2558, หน้า 18-19) กล่าวถึงปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของบุคคล มีหลายปัจจัย ดังนี้

1) อายุและเพศ ปัจจัยนี้เป็นตัวแปรที่บ่งบอกถึงคุณลักษณะส่วนบุคคล ซึ่งอาจมีปัญหาอยู่บ้างในการกำหนดอายุของกลุ่มคนต่าง ๆ กล่าวคือ จะกำหนดอายุตามปีปฏิทินหรือตามบทบาทหน้าที่งานของแต่ละหน่วยงาน ส่วนในเรื่องเพศ พบว่า เพศหญิงมีแนวโน้มเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนามากกว่าเพศชาย

2) รายได้ เป็นปัจจัยเชิงโครงสร้างทางสังคม เหตุที่รายได้นับเป็นปัจจัยสำคัญเพราะการเข้าไปมีส่วนร่วมมิได้เป็นกิจกรรมที่เกิดขึ้นโดยมีต้องแลกกับสิ่งใด อย่างน้อยที่สุดก็เป็นการเสียโอกาสในการกระทำการสิ่งอื่น ดังนั้นโดยทั่วไปแล้วบุคคลที่มีรายได้ในสังคมสูงมักจะมีส่วนร่วมในเรื่องใดเรื่องหนึ่งมากกว่าบุคคลที่มีรายได้ต่ำ

3) แหล่งรายได้ การพิจารณาศึกษาการมีส่วนร่วมแหล่งที่มาของรายได้ของผู้เข้ามีส่วนร่วม ข้อมูลเรื่องรายได้บางครั้งอาจไม่มีความต่อเนื่องและอาจจะมีการปกปิดข้อเท็จจริงเพราะเกรงจะเสียภาษี

4) การศึกษา เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์ด้านเทคนิคหรือเกี่ยวข้องกับความเสมอภาคของคนในการเข้าถึงกิจกรรมการพัฒนาต่าง ๆ และโดยทั่วไปแล้วตัวแปรด้านการศึกษาจำเป็นต้องประกอบกับปัจจัยหรือตัวแปรด้านเพศและอายุด้วย

5) การแบ่งแยกทางสังคม เชื้อชาติ ศาสนา ชุมชน และถิ่นกำเนิด ปัจจัยด้านนี้มีความซับซ้อนมากในเชิงวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของบุคคลในทางปฏิบัติ จึงมักจะศึกษาเฉพาะบริเวณที่ประชากรซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างของการศึกษาที่แบ่งแยกในเรื่องต่าง ๆ ได้ชัดเจน

6) อาชีพ การกำหนดลักษณะของอาชีพ จะช่วยให้เกิดความสะดวกต่อการระบุกลุ่มเป้าหมายที่จะได้รับประโยชน์จากโครงการพัฒนา

7) ระยะเวลาการตั้งถิ่นฐานในท้องที่เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานต่าง ๆ ที่เป็นกิจกรรมสาธารณะ

8) การถือครองที่ดินและสภาพการได้รับการว่าจ้าง ระยะเวลาในการถือครองที่ดินและการได้รับการว่าจ้างนั้นเป็นสิทธิ์ที่เกิดขึ้นในการตัดสินใจเข้ามามีส่วนร่วมที่จะดำเนินการต่าง ๆ ได้

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สุปราณี สุวรรณ (2559) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาไหล อำเภอเขาชัยย่อย จังหวัดเพชรบุรี พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนอยู่ในระดับมากในทุก ๆ ด้าน ซึ่งสามารถเรียงตามลำดับ คือ การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ ปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกันมีผลให้การมีส่วนร่วมของประชาชนแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ประชาชนมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายว่าควรมีการจัดอบรมให้ความรู้แก่ประชาชน และคณะกรรมการด้านต่าง ๆ ให้มีศักยภาพให้มากยิ่งขึ้นเพื่อให้การดำเนินโครงการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ชินภาพ พลวิบูลย์ (2560) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอน อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนอยู่ในระดับมาก ซึ่งสามารถเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ การมีส่วนร่วมด้านการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมด้านการปฏิบัติ การมีส่วนร่วมด้านการติดตามผลและการมีส่วนร่วมด้านการรับผลประโยชน์ และผลการเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกันทำให้ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอน อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคามไม่แตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ ข้อมูลเป็นข้อมูลปฐมภูมิ ที่เก็บแบบสอบถามจากผู้ที่อยู่อาศัยในเขตเทศบาลตำบลวัฒนานคร อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ขั้นตอนการวิจัย

1. ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง พร้อมทั้งชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัยอย่างครบถ้วน ให้เวลาในการตอบแบบสอบถาม และเก็บคืนในภายหลัง

2. ตรวจสอบความถูกต้องเรียบร้อยของแบบสอบถามโดยเลือกแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ได้ครบตามขอบเขตการวิจัย คือ 375 ชุด

3. สรุปผลการวิจัย

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยมีขั้นตอนและวิธีการดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามฉบับร่างให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาแบบสอบถาม เพื่อเป็นการทดสอบความเที่ยงตรง ความครอบคลุมเนื้อหา และความถูกต้องในสำนวน

ภาษา หลังจากผู้เชี่ยวชาญได้พิจารณาและตรวจสอบแล้ว ผู้วิจัยทำการทดสอบ (Pre-Test) กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะประชากรคล้ายกับกลุ่มตัวอย่างจริงจำนวน 30 คน เพื่อทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถามใน ส่วนของข้อคำถามที่มีลักษณะแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) การหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) โดยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของแบบสอบถามเฉลี่ยรวมเท่ากับ 0.977 ซึ่งมีความเชื่อมั่นที่ เข้าใกล้ + 1.00 และเกินเกณฑ์มาตรฐานที่ 0.60 ขึ้นไป ซึ่งแสดงว่าแบบสอบถามนี้มีความเชื่อมั่นอยู่ในระดับที่ ยอมรับได้ สามารถนำไปใช้เก็บข้อมูลได้

ขั้นที่ 2 ทำหนังสือขอความอนุเคราะห์เทศบาลตำบลพัฒนานคร อำเภอพัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

ขั้นที่ 3 นำแบบสอบถามไปดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 375 ครัวเรือนที่ อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลพัฒนานคร อำเภอพัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบความถูกต้อง ความสมบูรณ์ของ ข้อมูลจากแบบสอบถามทุกฉบับ จากนั้นจึงสร้างคู่มือลงรหัสแล้วจึงถ่ายถอดข้อมูลลงในกระดาษบันทึกรหัส (Coding Sheet) และนำข้อมูลมาลงรหัสโดยแยกการให้คะแนน แต่ละคำตอบของแต่ละคำถาม จากนั้นนำ ข้อมูลที่ลงรหัสเรียบร้อยแล้วไปวิเคราะห์ประมวลผลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปด้านสถิติ แล้วนำมาจัดทำเป็นรายงานในรูปของตารางประกอบความเรียง

4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยทำการศึกษาข้อมูลโดยใช้สถิติที่เกี่ยวข้องในการวิเคราะห์ข้อมูล ใน การพรรณนาลักษณะประชากรที่ศึกษา และทดสอบสมมติฐานในการวิจัยดังนี้

4.1 ค่าจำนวน (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ใช้ในการนำเสนอและอธิบายปัจจัย ส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง

4.2 ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ใช้ในการอธิบาย การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของประชาชน

4.3 การทดสอบที (t - test) ใช้สำหรับทดสอบความแตกต่าง ในกรณีที่ตัวแปรอิสระแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มได้แก่ เพศ และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน

4.4 ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) ในกรณีที่ตัวแปรอิสระมีตั้งแต่ 3 กลุ่มขึ้นไป ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ เมื่อพบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผู้วิจัยทดสอบความแตกต่างรายคู่ โดยใช้วิธีทดสอบแบบ Least Significant Different: LSD

ผลการวิจัย

1. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาชุมชนของเทศบาลตำบลพัฒนานคร จังหวัด สระแก้ว

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาชุมชนของเทศบาลตำบลพัฒนานคร จังหวัด สระแก้ว โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.89 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การมีส่วนร่วม ด้านการรับผลประโยชน์ อยู่ระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.31 รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมด้าน การดำเนินงานอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.80 การมีส่วนร่วมด้านการตัดสินใจอยู่ในระดับมากเช่นกัน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.74 และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การมีส่วนร่วมด้านการติดตามประเมินผล อยู่ที่ระดับ มาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.70

2. ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนเกี่ยวกับการจัดทำแผนงานของเทศบาลตำบล วัฒนานคร อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว

การวิจัยนี้ได้ตั้งสมมติฐานในการศึกษา คือ ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลของประชาชนเทศบาลตำบล วัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว (เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ใน ชุมชน) ที่ต่างกัน ส่งผลต่อระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาชุมชนของเทศบาลตำบล วัฒนานคร จังหวัดสระแก้วแตกต่างกัน จากการศึกษาค้นพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำ แผนพัฒนาชุมชนของเทศบาลตำบลวัฒนานคร จังหวัดสระแก้วแตกต่างกันตามลักษณะประชากรศาสตร์ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชน โดยกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ (F-test = 2.55, p-value = 0.03) รายได้เฉลี่ยต่อเดือน (F-test = 2.64, p-value = 0.02) และระยะเวลาที่ อาศัยอยู่ในชุมชน (t-test = 0.91, p-value = 0.36) แตกต่างกันมีผลต่อระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนใน การจัดทำแผนพัฒนาชุมชนของเทศบาลตำบลวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีเพศ (t-test = -1.80, p-value = 0.07) ระดับการศึกษา (F-test = 2.00, p-value = 0.07) และอาชีพ (F-test = 0.55, p-value = 0.73) แตกต่างกันไม่มีผลต่อระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำ แผนพัฒนาชุมชนของเทศบาลตำบลวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว อย่างมีนัยสำคัญ 0.05

อภิปรายผลการวิจัย

ในการพิจารณาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนเกี่ยวกับการจัดทำแผนงานของเทศบาล ตำบลวัฒนานคร อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้วนั้น สามารถอภิปราย ได้ดังนี้

1. การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนเขตเทศบาลตำบลวัฒนานครในการจัดทำ แผนพัฒนาชุมชน จำแนกตามเพศ พบว่า ประชาชนที่มีเพศแตกต่างกัน การมีส่วนร่วมในการจัดทำ แผนพัฒนาชุมชนโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการตัดสินใจ ด้านการดำเนินงานและด้านการรับผลประโยชน์ ประชาชนที่มีเพศแตกต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดทำ แผนพัฒนาชุมชนไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านการติดตามประเมินผล ประชาชนที่มีเพศแตกต่างกัน มีส่วนร่วมใน การจัดทำแผนงานที่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับงานวิจัยของปวีณา อักโข (2558) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบล ท่าเสา อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี พบว่า ระดับศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำ แผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าเสา อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี อยู่ในระดับมาก ผลเปรียบเทียบศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี ของ องค์การบริหารส่วนตำบลท่าเสา อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี จำแนกตามปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลของ กลุ่มตัวอย่าง พบว่า อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา และรายได้ที่แตกต่างกัน มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าเสาแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.05 ส่วนเพศที่แตกต่างกัน ไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีของ องค์การบริหารส่วนตำบลท่าเสา

2. การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนเขตเทศบาลตำบลวัฒนานครในการจัดทำแผนพัฒนา ชุมชน จำแนกตามอายุ พบว่า ประชาชนที่มีอายุแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาของเทศบาลตำบล วัฒนานครโดยภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมการดำเนินงาน ด้านการมีส่วนร่วมการรับผลประโยชน์ และด้านการมีส่วนร่วมการติดตาม ประเมินผล ประชาชนที่มีอายุแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาของเทศบาลตำบลวัฒนานคร ไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ประชาชนที่มีอายุแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำ

แผนพัฒนาของเทศบาลตำบลวัฒนานครแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งจะมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของเบญจมาภรณ์ ยอดวงทอง (2560) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบลโคกเครือ อำเภอนองสูงศรี จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงตามลำดับได้ดังนี้ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล การมีส่วนร่วมด้านการดำเนินงาน และการมีส่วนร่วมด้านการรับรู้ผลประโยชน์ ตามลำดับ ผลการเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกันทำให้การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนแตกต่างกัน

3. การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนเขตเทศบาลตำบลวัฒนานครในการจัดทำแผนพัฒนาชุมชน จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาชุมชนของเทศบาลตำบลวัฒนานคร โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการมีส่วนร่วมการดำเนินงาน ด้านการมีส่วนร่วมการรับผลประโยชน์ และด้านการมีส่วนร่วมการติดตามประเมินผล ประชาชนที่มีระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนงานไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ประชาชนที่มีระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนงานแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สอดคล้องกับงานวิจัยของปัทมา ดวงเพ็ชร (2558) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนชุมชนอำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนชุมชนของอำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี อยู่ในระดับมาก ผลเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนชุมชนของอำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี จำแนกตามปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน สภาพทางสังคม มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนชุมชนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.05

4. การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนเขตเทศบาลตำบลวัฒนานครในการจัดทำแผนพัฒนาชุมชน จำแนกตามอาชีพ พบว่า ประชาชนที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาชุมชนของเทศบาลตำบลวัฒนานครโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมการดำเนินงาน ด้านการมีส่วนร่วมการรับผลประโยชน์ ประชาชนที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนงานไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านการมีส่วนร่วมการติดตามประเมินผล ประชาชนที่มีอาชีพแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนงานแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

5. การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนเขตเทศบาลตำบลวัฒนานครในการจัดทำแผนพัฒนาชุมชน จำแนกตามรายได้ พบว่า ประชาชนที่มีรายได้แตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาชุมชนของเทศบาลตำบลวัฒนานคร โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และด้านการมีส่วนร่วมการรับผลประโยชน์ ประชาชนที่มีรายได้แตกต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดทำงานไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านการมีส่วนร่วมการดำเนินงาน และด้านการมีส่วนร่วมการติดตามประเมินผล ประชาชนที่มีรายได้แตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำงานแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

6. การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนเขตเทศบาลตำบลวัฒนานครในการจัดทำแผนพัฒนาชุมชน จำแนกตามระยะเวลาที่อยู่อาศัยในชุมชน พบว่า ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลวัฒนานครแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาชุมชนโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการตัดสินใจ ด้านการดำเนินงาน ด้านการรับผลประโยชน์ และด้านการติดตาม

ประเมินผล ประชาชนที่มีระยะเวลาที่อยู่อาศัยในชุมชนแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนงานไม่แตกต่างกัน

ดังนั้นปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาชุมชนของเทศบาลตำบลพัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว ได้แก่ อายุและรายได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลการวิจัยไปใช้งาน

1.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1.1 รัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดสัมมนาอบรมให้ความรู้ ความเข้าใจแก่ผู้นำชุมชนประชาชนทั่วไปตลอดจนประชาชนคนทั่วไป โดยเฉพาะควรเร่งเห็นความสำคัญของคนรุ่นใหม่ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนของตนเอง

1.1.2 จัดให้มีการประเมินการปฏิบัติงานของคณะกรรมการชุมชนและเผยแพร่ข่าวสารให้ประชาชนรับทราบอย่างทั่วถึงเพื่อให้การทำงานในทุก ๆ ด้าน การพัฒนาชุมชนจะได้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

1.2 ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1.2.1 ควรจัดให้มีการประชุมกลุ่มผู้นำหรืออาสาสมัครเพื่อให้เป็นแกนนำหรือตัวแทน เช่น ผู้ใหญ่บ้านและผู้ช่วยของแต่ละหมู่บ้าน ในการนำความรู้ไปเผยแพร่กับประชาชนในชุมชนให้ได้รับทราบอย่างทั่วถึง พร้อมกับเป็นสื่อกลางในการนำข้อมูลตลอดจนปัญหาและความต้องการของประชาชนให้คณะกรรมการชุมชนได้รับทราบ

1.2.2 ผู้นำชุมชนควรสร้างความสัมพันธ์ไมตรีกับประชาชนเพื่อสร้างความคุ้นเคย ความเป็นกันเองกับประชาชนในพื้นที่ของตนอันจะส่งผลต่อการปฏิบัติหน้าที่

1.2.3 ควรส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแผนการพัฒนาการป้องกันแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของชุมชน

1.2.4 ควรให้ความสำคัญกับการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารการดำเนินงานของคณะกรรมการชุมชน ตลอดจนความเคลื่อนไหวต่าง ๆ โดยใช้สื่อต่าง ๆ ที่หลากหลายเพื่อให้ข้อมูลข่าวสารเข้าถึงประชาชนให้ครบถ้วนและสมบูรณ์ที่สุด

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

2.1 ควรศึกษาวิจัยในรูปแบบเชิงคุณภาพ เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนโดยการสังเกตพฤติกรรมและการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกกลุ่มตัวอย่าง ว่ามีปัจจัยใดที่ส่งผลหรือมีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมเพื่อเปรียบเทียบกับกรณีวิจัยเชิงปริมาณ

2.2 ควรศึกษาวิจัยชุมชนต่าง ๆ เพื่อทราบถึงปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการการพัฒนาชุมชนในหน่วยที่ย่อยลงมา เพื่อให้สามารถพัฒนาชุมชนได้อย่างทั่วถึงทุกหมู่บ้าน

2.3 ควรศึกษารูปแบบและวิธีการพัฒนาที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของประชาชนเขตเทศบาลตำบลพัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว เพื่อจะได้ทราบรูปแบบและแนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาชุมชนต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- ชินาพร พลวิบูลย์. (2560). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองบอนอำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม. ปรินญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต รัฐศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- บุญเกียรติ การะเวกพันธุ์ และคณะ (2560). การบริหารงานภาครัฐแนวใหม่. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า
- เบญจมาภรณ์ ยอดวงทอง. (2560). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบลโคกเครือ อำเภอหนองกุงศรี จังหวัดกาฬสินธุ์. ปรินญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต รัฐศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ปวีณา อักโข. (2558). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าเสา อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี. ปรินญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนานาชาติแสตมฟอร์ด.
- ปัทมา ดวงเพ็ชร. (2558). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนชุมชนอำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี. ปรินญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนานาชาติแสตมฟอร์ด.
- สุธี วรประดิษฐ์. (2555). การมีส่วนร่วมของชุมชน. ปรินญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนานาชาติแสตมฟอร์ด.
- สุปราณี สุวรรณ. (2559). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาไหล อำเภอเขาย้อย จังหวัดเพชรบุรี. ปรินญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนานาชาติแสตมฟอร์ด.
- Cohen, J. M., & Uphoff, N. T. (1981). *Rural Development Participation: Concept and Measure for Project Design Implementation and Evaluation*. Rural Development Committee Center for international Studies. New York: Cornell University Press.
- Yamane, T. (1973). *Statistics, an Introductory Analysis*. (3rd ed). New York: Harper and Row